

Konferencia a nemek esélyegyenlőtlenségéről a matematika tanításában és tanulásában

2007. január 25–26-án került megrendezésre a „Gender-Sensitivity and Pluralism in Mathematics Education” (Társadalmi nemi érzékenység és pluralizmus a matematika tanításában és tanulásában) konferencia Barcelonában, a PREMA projekt keretében. Magyarországról két résztvevő érkezett, dr. Kovács Mónika, az ELTE Pedagógia és Pszichológia Karának dékánhelyettes egyetemi docense, és jelen sorok írója, Kereszty Orsolya, a Kaposvár Egyetem Pedagógia és Felnőttképzési Tanszék képviselőjében. A Barcelonában megrendezésre került konferencián körülbelül 90 meghívott szakértő, kutató, gyakorló pedagógus vett részt. A résztvevők tapasztalatainak, előéletének sokszínűsége az előadások tartalmi sokszínűségében, elméleti, módszertani megközelítésekben is megfigyelhető volt.

A PREMA projekt (2005–2007) (<http://prema.iacm.forth.gr/workshop.php>) európai szinten vizsgálja a nemek aktivitását és egyenlőségét/egyenlőtlenségét a matematikaoktatás alsó és középső fokán. A projektnek nem célja a mikroszintű paraméterek vizsgálata, inkább az adott szocio-kulturális környezetben lezajló tanulási-tanítási folyamatra, a résztvevők között megvalósuló interakciókra koncentrálnak. Általános célja az, hogy felhívja a figyelmet, és hatást gyakoroljon azokra a faktorokra, melyek hozzájárulnak a nemek közötti egyenlőtlenség reprodukálásához a matematika tanulásában és tanításában, és ilyen módon rámutasson a közoktatásban megvalósuló matematikaoktatás elégtelenségére. Mindezek feltárása érdekében a nemek közötti iskolai teljesítményt vizsgálja, valamint a nők szembetűnő hiányára fókuszál a matematikához kötődő foglalkozások terén. Tágabban értelmezett társadalmi célja az, hogy egyenlő esélyeket teremtsen a fiúk és a lányok számára.

Maga a projekt hat fázisból áll: adminisztratív ügyek, a szakirodalom és a szabályozó mechanizmusok feldolgozása, empirikus kutatás, az eredmények szintetizálása és reflexió. A helyi felméréseket a konferenciát megelőzően hat országban végezték el: Spanyolországban, Ausztriában, Lengyelországban, Angliában, Franciaországban és Görögországban. A Barcelonában megrendezett konferencia és workshop célja az volt, hogy a hat ország eredményeit kiegészítse a résztvevő országok delegáltjai előadásainak és beszámolóinak megállapításaival, európai szinten szintetizálja az eddigi eredményeket, és újabb, részletesebb irányelveket fogalmazzon meg. Az empirikus vizsgálatok, és így a workshop kiemelt és tema-

tikus előadásai is nagy hangsúlyt fektettek a nemek helyzetére a matematikaoktatás területén az Európai Unióban, a lányok és a matematika tantárgy viszonyára leginkább az oktatásnak a középső szintjén, és a felsőoktatásban megvalósuló tanárképzésre.

A konferencia anyaga, megállapításai, a bemutatott gyakorlatok, elméleti megközelítési módok a magyarországi pedagógiai diskurzus tekintetében is komoly érdeklődésre tarthatnának számot. A magyarországi pedagógiai diskurzusnak, elméletnek, és gyakorlatnak ugyanis nem integrált részei a társadalmi nem elemzési kategóriáját használó kutatások. Ahogy F. Lassú Zsuzsa megfogalmazta, a magyarországi köz- és felsőoktatás társadalmi nemi szempontból vak¹, így különösen szükséges az, hogy egyrészt a külföldön megvalósuló gyakorlatok a magyarországi pedagógiai diskurzus részesei legyenek, másrészt pedig fontos lenne az, hogy egyre több, a társadalmi nem (gender) szempontját is integráló kutatás folytatódjon a magyarországi környezetben.

A konferencia kiemelt előadójaként tartott rendkívül informatív, a konferencia további alakulása szempontjából meghatározó kérdéseket is felvető, a magyarországi felsőoktatás-kutatás szempontjából is fontos előadást Andrea Blunck, a hamburgi egyetem professzora gender- és matematikaoktatás viszonyáról, a feminista pedagógia módszertani és elméleti alapvetéseiről „Research on Mathematics and Gender – Implications for Teaching” (A matematika és a társadalmi nem kutatása – implikációk a tanítás számára) címmel. A magyarországi pedagógiai diskurzus számára ugyancsak érdekes lehet Heather Mendick plenáris előadása „I could always just play’: gender and mathematical ability” (Csak mindig játszani tudék: társadalmi nem és matematikai képességek) címmel, melyben a feminista elméletek és módszertan eszközével vizsgálta társadalmi nem és a matematikai képességek közötti kapcsolatot.

A konferencián a kiemelt előadók mellett tematikus előadásokra is sor került. A konferencia szervezői az előadásokat öt nagyobb tematikus csoportba rendezték: (1) motiváció és identitás, (2) gyakorlat és elmélet, (3) osztálytermi folyamatok és genderérzékeny pedagógia, (4) módszerek, alkalmazások, eszközök a genderérzékeny matematikaoktatásért, (5) szabályozás, tervezés, irányelvek. Az előadások a matematika és a társadalmi nem kapcsolatát vizsgálva több kiemelt területet dolgoztak fel: a férfiak és a nők, illetve a matematika viszonyához kapcsolódó sztereotípiákat, az oktatási eszközök és anyagok társadalmi nemi szempontból való meghatározottságát, a nők láthatatlanságát a matematika történelmében, a nők és a férfiak közötti karrierépítési különbségeket a matematika tudományterületéhez kapcsolódva. Fontos kíváncsalmként fogalmazódott meg a gender, mint elemzési kategória integrálása a kutatásokba, tanulmányokba, oktatási anyagok-

¹ F. Lassú Zsuzsa, „Hagyományos és modern női szerepek az iskolában”, Szabadpart (9) <http://www.kodolanyi.hu/szabadpart/szam9/lassu.html> (letöltve 2007. március 7.)

ba és a tantervekbe, mely hasonló érvényességgel rendelkezik a magyarországi pedagógiai kutatásokra is.

Jelen sorok írója a Kaposvári Egyetem képviselőjében tartott tudományos előadást „The role of textbooks in identity formation and in forming subject-based interests and skills” (A tankönyvek szerepe az identitás kialakításában, és a tantárgyspecifikus készségek és képességek alakításában) címmel, mely arra fókuszált, hogy milyen szerepe van a tankönyveknek, a két nem tankönyvi megjelenítésének a nemek közötti esélyegyenlőtlenség újratermelésében.

A konferencia előadásainak szövegei és power point előadásai hozzáférhetőek a honlapon, így hivatva elősegíteni a közös gondolkodást, cselekvést, és a hálózat kiépítését. A Barcelonában tartott konferencia és workshop nem jelenti azonban a kutatások lezárulását és a kérdések megválaszolását. A PREMA projekt következő találkozója Párizsban lesz 2007 nyarán.

KERESZTY ORSOLYA